

povesti, pripovedke, basni, gledališke igre, priredopisne, naravoslovne in zemljepisne sestavke, muzikalne priloge in različno drugo drobnino. Za šolsko mladino ga nij primernejšega časopisa, kakor je »Vrtec«. Stoji za vse leto 2 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr.

Kdor naročnini priloži še 40 kr., dobi drugi zvezek naše knjižnice za slovensko mladino, ki bode obsegal daljšo in jako zanimivo povest z naslovom: »Peter, rokodelci«. Pozneje bo ta knjiga nekoliko več stala.

Naročnina naj se pošilja po poštnih nakaznicah na »Vrtevo uredništvo« v Lingarjevih ulicah št. 1 v Ljubljani (Laibach).

— **Postava** dne 9. marca 1879, katero je prinesel »Učit. Tov.« l. 22 in 23 p. l., se dobiva tudi v posebnih iztisih pri založništvu »Učit. Tov.«, ter stane 5 kr. Kdor je potrebuje, ima priliko dobiti jo prav po nizki ceni.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. V šolskem okraji Kerškem. Na Irazredni ljudski šoli v Jesenicah, učit. služba, l. p. 400 gl. in stanovanje. Prošnje do 15. januarja l. 1880.

Na mestni dekliški šoli v Ljubljani, se razpisuje služba podučiteljice (stalno), plače 420 gl. in pravo do 10% starostnih doklad. Prošnje do 6. februarja t. l. pri mestnem šolskem svetu (Stadtschulrath Laibach).

Na Štajarskem. 1. Nadučiteljska služba v Šmarji pri Jelšah, III. razred.

2. Učiteljska služba na enorazrednici v Sibiki, pošta Šmarje pri Jelšah, IV. razred.

3. Provizorična učiteljska služba na trirazrednici v Brazlovcah, III. razred.

4. Podučiteljska služba na dvorazrednici pri Sv. Štefanu, pošta Šmarje pri Jelšah, IV. razred.

Pri vseh službah je tudi stanovanje.

Pri službah, pod 3. in 4. točko navedenih, se bode ozir jemal tudi na zenske.

Prošnje z dokazi znanja slovenščine se imajo v šterih tednih odposlati dotičnim krajuim šolskim svetom.

Celje, dne 22. decembra 1879.

C. kr. namestnijski svetovalec:

Haa.s m. p.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. G. J. Bezljaj, začasno v Kranji, za podučitelja v Terst.

Vabilo na naročbo za l. 1880.

Y današnjim listom začenja »Učit. Tov.« svoj XX. tečaj, ter vabi svoje prijatelje in znance v naročbo za nastopivši l. 1880. — Sedaj, ko dobivamo novih, celo slovenskih listov šolskih na izbiranje, kaj nam obeta »Učit. Tovariš«, da ga ne pustimo, ampak

si ga še za naprej naročimo? — Odgovor njegov je ob kratkem ta-le: Kakor je dosihmal, tako hoče tudi v prihodnje pisati za odgojo v kerščanskem smislu, za povzdigo šolstva na podlagi maternega jezika; prinašati će, kaj dobrega, kaj zanimivega se je tu in tam zgodilo za šolo in odgojo. Ker pa tako delo preseza moči posameznega, in bi bil list, kateri bi ne imel dopisovalcev, enoteren, pomagali bodo „Tovarišu“ stari podporniki in prijatelji učiteljskega stanu. Zaupaje na božjo pomoč, ter nanašaje se na skušeno domoljubje in na uterjeno znanost teh sodelavcev, podverže se podpisani zopet težavnemu, toda potrebnemu poslu, namreč vredovanju slovenskega šolskega časopisa v konservativnem duhu. Ako tedaj slovenski učitelji in značajni rodoljubje po Kranjskem, Primorskem, Koroškem in Štajarskem hočete, da bode stari šolski list vstrezal Vašim željam in tirjatvam, podpirajte ga duhovno in telovno, to je, dopisujte pridno vanj, borite se v njem s svojim duhom za šolsko pravico in resnico, ter pošiljajte mu zvesto svojo naročnino, plačujte založniku stroške, da ne onemaga. Klic na boj za kerščansko šolo zoper pogansko, razlega se po vseh zgodbah svetovnih, pojmi in nazori so se zbistrili, bojovníki že vverstili, in nihče ne more sedaj reči, da ne vé, komu bi v tem boju, v tem prepiru priterdil, v katero versto, na katero stran bi se vstopil. Podvizajte se tedaj, dragi sobratje, spoštovani rodoljubje po slovenskih deželah, na naročilo za prihodnje leto! Cena je „Učit. Tov.“ za celo leto 3 gl.; za pol leta 1 gl. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo M. Močnik, mestni učitelj, st. terg h. št. 13., naročnino in naznanila pa založnik R. Milic, na st. tergu h. št. 19.

Vljudno pa tudi vabimo naročnike na uplačevanje zaostale naročnine; mož beseda velja, kdor je vse leto list prejemal, veva mu čast in poštenje, da plača, kar je dolžan, o samem rodoljubji obertniki ne morejo živeti. Žal nam je, da moramo to opomniti, a kdo nam more to v krivdo šteti. Nekaj iztisov p. l. se morejo po primerni ceni dobiti. — Veselo novo leto vsem prijateljem in neprijateljem! Na zdravje!

Današnjemu listu je pridjana priloga g. Lapajne-tovih pisank in risank.

UČITELJSKI

T O V A R I Š.

List za šolo in dom.

Dvajseti tečaj.

1880.

Odgovorni urednik:

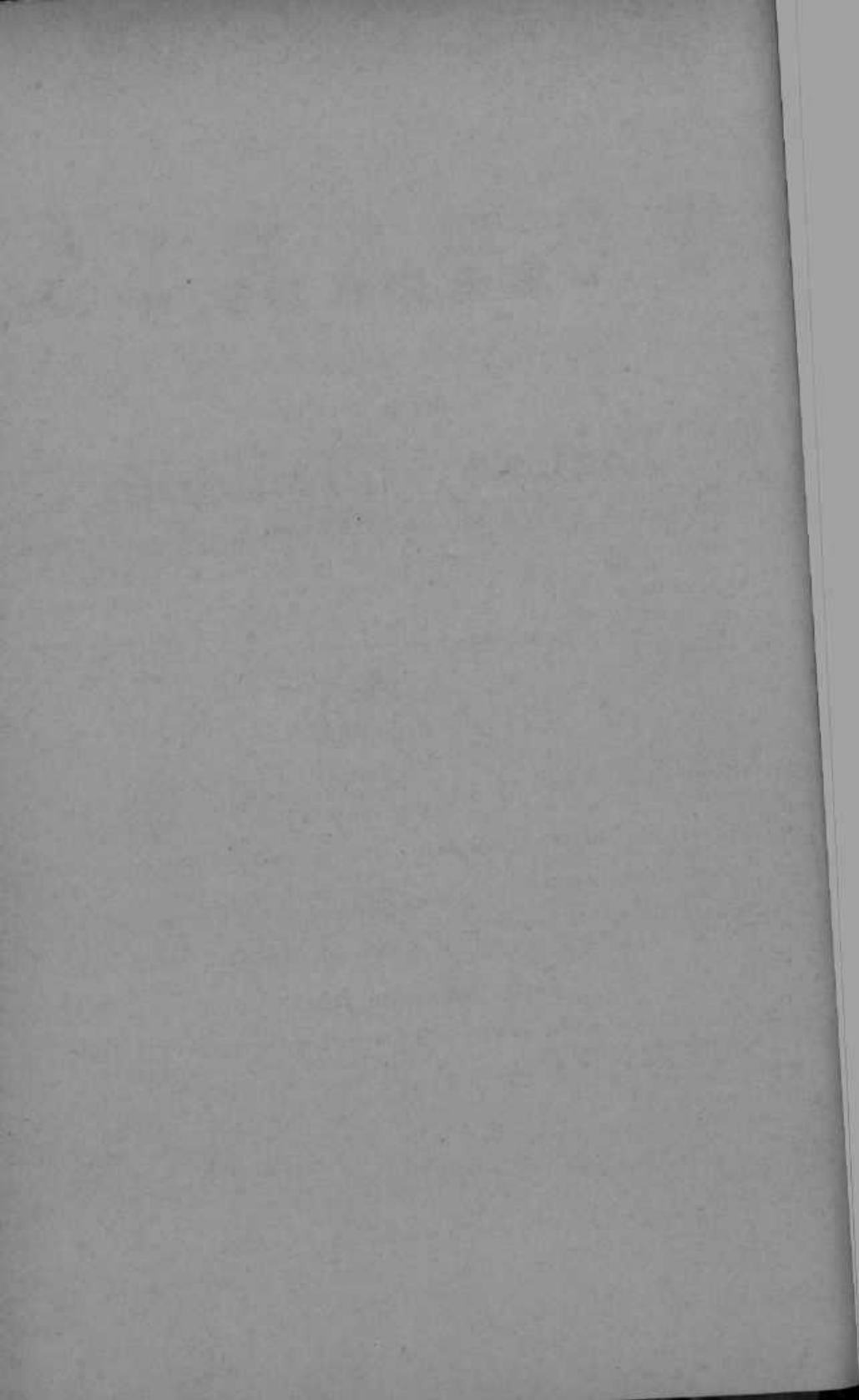
Matej Močnik,

učitelj I. mestne deške šole v Ljubljani.

V Ljubljani.

Natisnil in založil Rudolf Milic.

KAZALO.

I. Odgoja in poduk.

- Nekaj o branji l. 3.
„Corrigenda“ v pedagoški zgodovini
Böhm-ovi l. 4, 7, 9, 10, 15.
Nekaj o načertu za prirodoslovje na sred-
njej stopnji (3., 4., 5. šolsko leto) ljud-
ske šole l. 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12,
13, 15, 16, 17.
Pisanje v narodni šoli l. 6.
Šolski deček po ljudskih zastopih l. 8.
O igri in nje važnosti l. 10, 11.
Nekaj za vravno okrajnih učiteljskih
knjižnic l. 10.
- Vpeljava kmetijskega pouka v ljudske
šole Postojnskega okr. l. 17, 19.
Zakaj naj se računanje na pamet dostojno
goji l. 18.
Zakaj mora biti za učitelja pred vsem
učiteljski poklic središče i. dr. l. 19.
Mali dodatek k ženski odgoji l. 20.
Enciklika sv. Očeta Leona XIII. do nad-
škofov i. t. d. l. 21, 22.
Besedica o kmetijstvu pri letnem zboru
slov. učit. društva l. 20, 21, 22.
Zmes. — Sprašuj samega sebe l. 22.
Narava, vodnica učitelju l. 23, 24.

II. Razni spisi.

- O novem letu l. 1.
Vabilo na naročbo za l. 1880 l. 1.
Jernej Kepitar l. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8,
9, 10, 11, 12.
Zemljepisje in zgodovina v ljudski šoli
l. 1, 2, 3, 13, 19, 23, 24.
Naravoznanstvo v ljudski šoli l. 1, 2, 3,
12, 14.
Slovnica v „Začetnici in Drugem berilu“
l. 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 11, 16.
- Poučno berilo l. 2, 4, 21, 23.
Slovenci, ustanovimo si napredovalne šole
za našo mladino (po „Slov. Nar.“) l. 8,
9, 10.
Vabilo na naročbo za II. polovico l. 1880
l. 12, 13.
Matija Čop l. 14, 15, 16.
Dr. France Prešern l. 18, 19, 20, 21, 22,
23, 24.
Vabilo na naročbo za l. 1881 l. 24.

III. Slovtvo in učila.

- Dr. Močnik in profesor Lavtarjeva metoda
pri poučevanju v aritmetiki l. 1.
Kapelan Mirodolski l. 1.
Pučke Novine l. 1.
Vertec l. 1.
Popotnik l. 2.
Zvon l. 2.
Teoretično-praktična pevska šola gosp. A.
Foerster-ja l. 2.
Jugoslavjanski stenograf l. 3.
Pravica narodnostij v Avstriji l. 3.
Šopek mičnih napevov in šolskih pesen
g. Stegnar-ja l. 4, 6.
- Katholischer Lehrerkalender auf das
Schaltjahr 1880. I. Jahrgang l. 5.
Nauk slovenskim županom l. 5.
Greinerjeve pisanke l. 5, 8.
Rodoljub. — Srbski list v Somboru l. 6.
† Avgust Leban, 5 cerkvenih pesen l. 6.
Izgledi bogoljubnih otrok iz vseh časov
kerščanstva II. del l. 9.
Sv. Germana l. 9.
Mašni napevi, Danilo Fajgel l. 10.
Kočen-Lapajne, zemljepis za lj. šole l. 11.
Krištof Šmid l. 16.
Cesar Franc Jožef l. 16.

Dvajset pedagogičnih pogovorov. Ponatis iz „Učit. Tov.“ l. 1879 l. 17.
 Nekaj o načrtu za prirodoslovje i. dr. Ponatis iz „Učit. Tov.“ l. 17.
 Šola, časopis v Gorici l. 17.
 Missa pro defunctis P. Angelik Hribar-ja l. 18.
 Razinge-Žumrov Abecednik l. 19, 23, 24.
 Nauk o harmoniji in generalbasu i. dr. zeli izdati A. Foerster l. 19, 24.

Wolfow slov.-nemški slovar l. 21.
 Kres, leposloven list v Celovcu l. 21, 23 in 24.
 Ljubljanski Zvon l. 21, 22, 24.
 III. berilo za ljudske šole l. 21.
 Nauk v gospodinjstvu l. 23.
 Peter rokodelci l. 23, 24.
 Cerkevni Glasbenik l. 24.
 Cvetje z vertov sv. Frančiška l. 24.
 Slovenski Pravnik l. 24.

IV. Šolski ukazi.

Iz seje c. k. dež. šl. sveta l. 1, 2, 4, 7, 8, 9, 11, 13, 14, 16, 18, 21, 23, 24.
 Iz seje c. k. okraj. šl. sveta v Sežani l. 1.
 Iz seje c. k. okraj. šl. sveta Goriške okolice l. 1.
 Deželni odbor Kranjski l. 1.
 Okrajni šolski svet ljublj. okolice l. 2.
 Državno sodišče o jeziku v ljudskih šolah l. 4.
 Srenjski odbor Ljublj. mesta; poučevanje preko dolžnosti l. 4.
 Učiteljski izpiti spomladi l. 5, 9.
 Zrelotno spričalo zastopuje za umeščenje podučiteljem l. 7.
 Deželna vlada v Zagrebu zoper kletvino pri šolski mladeži l. 7.
 Šolske knjige ubogim l. 9.
 Učiteljski izpiti v Kopru l. 10.
 Učiteljske v Kopru l. 10.
 Važen ukaz ministerstva zastran reda v veroznanstvu l. 12.
 Žensko učiteljske skerceno l. 14.
 Zrelotni izpiti na učiteljskih l. 15.
 Zrelostno učiteljske tukaj l. 17.
 Začetek šolskega leta 1880/81 l. 17.
 Češka šola v Brnu (Moravsko) l. 17.
 Berila slovenska iz c. k. zaloge šolskih bukev l. 18.
 Šolska matica m. Ljublj. l. 18.
 Odloka c. k. ministerstva za uk in bogočastje dné 20. avgusta št. 12.050

zastran sprejeme učencev v srednje šole l. 19.
 Mestne šole, c. k. vadnica — učencev — koliko? l. 19.
 Gimnazija, Ljubljanska, Kranjska, število sprejetih učencev l. 19.
 Češki deželni zbor — šolska postava 24. svečana 1873 — kako se tolmači l. 21.
 Obertnijska šola na Kranjskem se obeta l. 21.
 Nemščina po šolah na Goriškem l. 1878/79 l. 21.
 Poučevanje v nemščini na Primorskem l. 23.
 Izobraževališče za učitelje v Gorici l. 21.
 Izobraževališče za učiteljice v Gorici l. 21.
 Pripravljavnica v Kobaridu l. 21.
 Učiteljske skušnje — jeseni — l. 21.
 Dr. Zindler, dež. nadzornik za srednje šole l. 21.
 Učiteljske v Kopru l. 22.
 II. m. šola v Ljubljani dobi vzporeden razred l. 22.
 Olajšave šl. obiskovanja v 7., 8. šl. letu l. 22.
 Anatomske stenske table ne smejo viseti po stenah l. 23.
 Nemščina na Goriškem l. 1880/81 s „Soče“ l. 23.
 Verske vaje po srednjih šolah l. 24.
 Izpit iz veroznanstva je potreben l. 24.
 Postava, zadevajoča vplačanje doneskov v pokoj. zavod l. 24.

V. Ljudski zastopi (derž. in dež. zbor).

V deržavnem zboru; vloga pemskih škofov Lichtenstein-ov predlog l. 4.
 Poljaki o šolskih predlogih avtonomične stranke l. 4.
 Na Pemskem vloga škofov l. 4.
 Z Dunaja. Resolucija dr. Vošnjakova l. 5.
 Vlada in šolske postave. Govor ministra Taaffe-ja o reformah pri šolstvu l. 5.
 Z Dunaja. Naučni minister Conrad in ustavoverci l. 5.
 Lienbacher-jev predlog l. 5.

V seji šl. odseka derž. zbora l. 7.
 Iz derž. zbora. Vošnjak-ova resolucija; govorniki za in zoper l. 9.
 Iz derž. zbora. Rusinske šole in dr. l. 11.
 Gospodska zbornica. Šolstvo v . . . l. 12.
 Kranjski deželni zbor l. 14, 17, 18.
 Štajerski deželni zbor l. 14, 15.
 Solnograški dež. zbor i. dr. l. 19.
 Koroški deželni zbor noče učiteljem plače povišati l. 20.
 Deržavni zbor se začenja l. 24.

VI. Dopisi in novice.

- Broj učencev nasproti broju učiteljev na Češkem l. 1.
 Iz Krškega l. 1.
 Božičnica deškega zavetišča l. 2.
 Katoliška družba rokodelskih pomočnikov l. 2.
 Iz Gorenjskega l. 2.
 Iz Celja l. 2.
 Iz celjske okolice l. 2.
 Pruska Šlezija; dobra znamenja l. 2.
 „Laib. Schlzt.“ l. 2.
 † M. Marija Strus, prednica nunskega samostana l. 2.
 Javna zahvala vitezu dr. Močniku l. 2.
 Iz Knežaka l. 3.
 Iz Železnikov l. 3.
 Belgija l. 3.
 Badensko l. 3.
 Iz Tirolskega l. 3.
 Iz Dunaja. Razsodba c. k. najvišjega upravnega sodišča l. 3.
 † France Pirc, bivši misijonar l. 3.
 Številjenje ljudstva v Bosni l. 3.
 Z Dunaja l. 3.
 Drugo ministerstvo l. 3.
 Matične knjige za l. 1879, kedaj? l. 3.
 Mitterrutzner. — Slovani v istočni Pusterški dolini l. 3.
 Slovenske knjige v katoliški bukvarni l. 3.
 Z Dunaja l. 4.
 Šolstvo na Štajarskem l. 1879 l. 4.
 Iz seje družbe kmetijske l. 4.
 Srednji šoli, sklep L. polletja l. 4.
 Božičnica v bolnišnici ubozih otrok l. 4.
 Letošnja zima l. 4.
 Šolske otroke smerti rešil l. 4.
 Iz Dolenjskega. Bolezen pri otrocih l. 5.
 Kranjska hranilnica l. 5.
 Koliko potroši država za šolstvo po slov. pokrajinah l. 6.
 Reforme glede uč. jezika na naših gimnazijah (iz „Sl. Nar.“) l. 6.
 † Tereza Huber, gojenka ž. učiteljišča l. 6.
 Vitez Kalina in And. Winkler — dež. predsednika l. 7, 11.
 Matične knjige za l. 1879 l. 7.
 † Matevž Mrak l. 8.
 Deržavne stipendije na učiteljiških l. 8.
 19 — 14letni otroci ne hodijo redno v šolo nikjer l. 9.
 Iz Preddvora l. 9.
 Iz pod Krima l. 9.
 Dijaška beseda v gledišču l. 9.
 Iz Maribora. Ponečevanje na stroške Slovencev l. 11.
 Odbor „Mat. Slov.“, ustanovljenje l. 11.
 Slovanska gimnazija v Moskvi l. 11.
 Šolski izleti l. 11.
 Kdo se naj huje boji ravnopravnosti slov. jezika l. 11.
 Iz Predarlskega l. 12.
 Javna zahvala banki Slaviji l. 12.
 Šent-Gothardski predor l. 12.
 † Dr. Jakob Razlag l. 12.
 Z Dunaja. Šolstvo l. 13.
 Lichtenstein knez Alojz, o sed. šolstvu, „Slov. Gosp.“ l. 13.
 Dvestoletnica vstanove keršč. šl. bratov l. 13, 14.
 Tisočletnica vpeljave slov. jezika po papežu Janezu VIII. l. 14.
 Stogodišnjica Kopitarova l. 14, 15, 17.
 Iz Porenja l. 14.
 Spod. Šmarne gore l. 14.
 † Klotilda Praprotnik l. 15.
 Sklep šolskega leta l. 14.
 Iz Šent-Jernej na Dol. l. 15.
 Kardinal Simor, za ogersko šolstvo dal 10.000 gl. l. 15.
 † Skobelevica l. 15.
 Rusini v Galiciji l. 15.
 Francosko l. 15.
 Nordenskiöld najde pot iz sev. l. morja v veliko morje l. 15.
 Iz Ljubljanske okolice l. 17.
 Iz Ljubljane, troje svečanosti m. avgusta l. 17.
 Petdesetletnica cesarjeva l. 17.
 Gimnazija v Kranji l. 18.
 Mestne šole v Ljubljani l. 18.
 Stanko Vraz-ova slovesnost l. 18.
 Svoji k svojim l. 18.
 Z Dunaja. Gespannte Hosen i. dr. l. 19.
 C. k. realna gimnazija v Sarajevem l. 19.
 Železnica Šent-Gothardska l. 19.
 Najvišji prelazi pri železnicah l. 19.
 Papeževa enciklika l. 19.
 Papir iz trave l. 21.
 Ustredni Maticе školska i. dr. l. 21.
 Javna zahvala iz Zg. Žice l. 21.
 Katoliško šolstvo na Angležkem l. 22.
 Nekerščeni otroci v sredi Evrope l. 22.
 Cecilijino društvo v Rimu l. 22.
 Svečeniščno slavje v Zagrebu l. 22.
 Potres v Zagrebu l. 22, 23, 24.
 Zimo, nenavadno prijetno l. 22, 24.
 Kratkovidnost in šola l. 22.
 K južnemu polu hote predreti l. 22.
 Dosti učiteljev na Zg. Avstrijskem l. 22.
 Občni zbor kat. podp. društva v Celji l. 23.
 V Zrečah nova šola l. 23.
 Gera l. 23.
 Neapolj l. 23.
 Šolsko moranje na Angležkem l. 23.
 Iz Nov. Jorka l. 23.
 Šolstvo na Ogerskem l. 23.